

مدیریت راهبردی نظامی

مؤلف:

دارید آقا محمدی

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

پاییز ۱۳۹۵

سرشناسه	: آقامحمدی، داود، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدید آور	: مدیریت راهبردی نظامی / داود آقامحمدی
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۴۵۶ص: مصور، جدول، نمودار
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۶۳-۳۲-۹
وضعیت فهرست‌نویسی	: قیفا
موضوع	: نیروهای مسلح -- مدیریت / Armed Forces -- Management
موضوع	: برنامه‌ریزی راهبردی / Strategic planning
شناسه افزوده	: ایران، ارتش، دانشکده فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس
شناسه افزوده	: Iran, Army, Command & Staff College, Dafoos Publisher
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ / ۷۴۲ / ۷۸۱۰ UA
رده بندی دیویی	: ۲۲۷ / ۱۷۲
شماره کتابشناسی	: ۲۴۷۹۲۸۲

عنوان: مدیریت راهبردی نظامی

مؤلف: داود آقامحمدی

ویراستار: حسین مومنی فرد

طراح جلد: علیرضا قانع

صفحه آرای: سعید واحدیان

ناظر چاپ: سامان آزاد

ناشر: انتشارات دافوس آجا

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۴۵۶ ص

تاریخ نشر: پاییز ۱۳۹۵

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مدیریت انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: - ۲۵۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۰۲۱ - ۶۶۴۱۴۱۹۱

www.dafoosaja.ac.ir

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفین می‌باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

۱۳۵.....	پیشگفتار.....
۱۷.....	فصل اول : راهبرد.....
۱۹.....	تعاریف و مفاهیم راهبرد.....
۲۳.....	ابعاد متعدد مفهوم راهبرد.....
۳۶.....	فرآیند تشکیل راهبرد.....
۴۱.....	فصل دوم: ماهیت راهبرد نظامی.....
۴۲.....	تعاریف و مفاهیم راهبرد نظامی.....
۵۱.....	تاریخچه راهبرد نظامی.....
۶۴.....	سیر تحول مفهوم راهبرد نظامی.....
۷۲.....	عناصر اصلی سه گانه راهبرد نظامی.....
۷۲.....	اهداف.....
۷۳.....	روش ها.....
۸۰.....	ابزار (منابع).....
۹۴.....	گروه بندی راهبرد نظامی.....
۹۸.....	ویژگیها و منطق راهبرد.....
۱۰۰.....	منظورهای استفاده از راهبرد.....
۱۰۵.....	مبنای تقسیم بندی راهبرد نظامی.....
۱۱۳.....	فصل سوم : امنیت ملی.....
۱۱۴.....	مفهوم امنیت.....
۱۱۴.....	ویژگی های امنیت.....
۱۱۷.....	امنیت ملی.....
۱۱۸.....	منافع ملی.....
۱۲۰.....	منافع امنیت ملی.....
۱۲۲.....	اهداف امنیت ملی.....
۱۲۵.....	دیدگاه های موجود در امنیت ملی.....
۱۲۸.....	ابعاد امنیت ملی.....
۱۳۷.....	فصل چهارم: تفکر راهبردی.....

۱۳۹.....	تفکر راهبردی چیست؟
۱۴۴.....	سیر تاریخی تفکر راهبردی
۱۴۵.....	اهمیت تفکر راهبردی
۱۴۶.....	ماهیت و ویژگیهای تفکر راهبردی
۱۴۷.....	سطوح تفکر راهبردی
۱۵۱.....	مبانی اساسی در تفکر راهبردی سازمان
۱۵۲.....	ماموریت سازمان
۱۵۳.....	ارزش ها، کلیدی
۱۵۴.....	چارچوب مدیریت راهبردی بر اساس تفکر راهبردی
۱۵۶.....	برنامه ریزی راهبردی یا تفکر راهبردی
۱۶۱.....	فصل پنجم: طرح ریزی راهبردی نظامی
۱۶۸.....	گام اول:
۱۶۸.....	بیان مجدد بیانیه مأموریت
۱۶۸.....	تعاریف مأموریت و بیانیه مأموریت
۱۶۹.....	نمونه‌هایی از بیانیه مأموریت سازمان‌های نظامی
۱۷۱.....	بیان مجدد مأموریت
۱۷۲.....	گام دوم:
۱۷۲.....	تدابیر رهبری نظام
۱۷۲.....	(انتظارات رهبری نظام)
۱۷۲.....	بیانات و تدابیر ولی فقیه (انتظارات رهبری نظام)
۱۷۳.....	شیوه و مراحل اجرای نظریه‌مبنایی
۱۸۲.....	گام سوم:
۱۸۲.....	مطالعات محیطی (خارجی و داخلی)
۱۸۲.....	بررسی و ارزیابی محیط خارجی (منطقه ای و بین المللی)
۲۰۷.....	بررسی و ارزیابی محیط ملی و سایر نیروهای مسلح داخل کشور
۲۰۹.....	بررسی و ارزیابی محیط داخل ارتش
۲۱۷.....	ملاحظات سنجش قدرت نظامی

۲۱۸.....	گام چهارم:
۲۱۸.....	ترسیم چشم انداز
۲۱۸.....	تعاریف چشم انداز
۲۱۸.....	ویژگیهای چشم انداز
۲۱۹.....	مزایای تدوین چشم انداز
۲۱۹.....	بیانیه چشم انداز
۲۲۰.....	چشم انداز در بیانیه مقام معظم رهبری
۲۲۱.....	رویکردهای علمی در ساخت چشم انداز
۲۲۲.....	نمونههایی از چشم انداز برای دانشگاه ها
۲۲۳.....	روش و مراحل تدوین چشم انداز نظامی
۲۲۵.....	گام پنجم:
۲۲۵.....	دکترین نظامی
۲۲۷.....	دکترین نظامی
۲۲۸.....	ماهیت دکترین نظامی
۲۲۸.....	ویژگیهای دکترین نظامی
۲۲۹.....	نقش دکترین نظامی
۲۲۹.....	کارکرد دکترین نظامی
۲۳۰.....	عوامل مؤثر بر دکترین نظامی
۲۳۲.....	سطوح دکترین نظامی
۲۳۵.....	اقسام دکترین نظامی
۲۳۷.....	دکترینهای نظامی پذیرفته شده در جهان
۲۳۹.....	دکترین نظامی از دیدگاه اسلام
۲۴۱.....	انواع دکترین نظامی از دیدگاه اسلام
۲۴۶.....	گام ششم:
۲۴۶.....	تعیین و اولویت بندی اهداف نظامی
۲۴۶.....	تعاریف هدف
۲۴۷.....	اهداف نظامی
۲۴۸.....	ویژگیهای اهداف

۲۴۹.....	نمونه هایی از اهداف نظامی سایر سازمان های نظامی.....
۲۵۱.....	تعیین و اولویت بندی اهداف نظامی.....
۲۵۲.....	جمع امتیازها.....
۲۵۳.....	گام هفتم:.....
۲۵۳.....	تعیین سیاستهای نظامی.....
۲۵۳.....	تعاریف و مفاهیم سیاست.....
۲۵۴.....	ماهیت سیاست.....
۲۵۵.....	چرخه یا فرآیند سیاست.....
۲۵۶.....	محتوای سیاست.....
۲۵۸.....	ویژگی های سیاست نظامی.....
۲۶۱.....	سیاست گذاری نظامی.....
۲۶۲.....	اصول عام.....
۲۶۶.....	اصول خاص.....
۲۷۳.....	منبع و خاستگاه سیاست نظامی.....
۲۷۶.....	فرایند سیاست گذاری نظامی.....
۳۰۳.....	نمونه هایی از سیاست برخی سازمانهای نظامی و ارتش های کشورهای مختلف.....
۳۰۶.....	گام هشتم:.....
۳۰۶.....	تدوین راهبرد نظامی.....
۳۰۶.....	انتخاب تدابیر راهبردی و تنظیم راهبرد نظامی.....
۳۰۶.....	تنظیم راهبرد نظامی.....
۳۰۸.....	تدوین راهبرد.....
۳۰۸.....	آشنایی با روشهای تدوین راهبرد.....
۳۲۴.....	گام نهم:.....
۳۲۴.....	ارزیابی خطر پذیری راهبرد.....
۳۲۴.....	تعریف خطر پذیری.....
۳۲۷.....	نبوغ و عدم قطعیت.....
۳۲۹.....	معمای هدف-روش-ابزار در ارزیابی خطر پذیری.....

۳۳۰	تعیین خطر پذیری
۳۳۱	محاسبه خطر پذیری
۳۳۳	مدیریت خطر پذیری
۳۳۵	پنج الگوی راهبرد در ارزیابی و مدیریت خطر پذیری
۳۳۶	نتیجه گیری
۳۳۸	گام دهم:
۳۳۸	تعیین مأموریت و ردهای تابعه
۳۳۹	فصل ششم: جراح راهبرد نظامی
۳۴۱	کلیات-
۳۴۹	راهبردهای وظیفه ای
۳۵۱	ملاحظات اساسی در تعیین و انتخاب ساختارهای نیرویی
۳۶۱	صدور دستورالعمل تهیه نیازمندی
۳۷۳	فصل هفتم: کنترل راهبرد نظامی
۳۷۵	ارزیابی و کنترل راهبردی
۳۸۰	انواع شاخص ها
۳۸۹	ویژگی های شاخص
۴۰۱	کفایت شاخص
۴۰۱	شناسنامه شاخص
۴۰۳	معیار برای ارزیابی راهبردها
۴۰۵	فرایند انجام کنترل راهبردی
۴۰۶	ویژگی های سیستم ارزیابی اثربخش
۴۰۶	انواع کنترل راهبردی از لحاظ تغییرات محیطی
۴۱۱	انواع کنترل های راهبردی از لحاظ حوزه عمل
۴۱۹	فهرست منابع فارسی
۴۲۴	فهرست منابع انگلیسی
۴۳۰	پیوست: راهبرد نظامی ملی آمریکا - ۲۰۱۵

پیشگفتار

مدیریت راهبردی نظامی در حقیقت پلی است بین امروز ارتش - با انواع مشکلات - و فردای مطلوب آن.

نیل به ارتش مطلوب نیاز به برنامه ریزی راهبردی مستمر توأم با رشد تفکر راهبردی دارد. نظریه پردازان و مسئولین امروز ارتش، باید چشم انداز آینده ارتش را ترسیم کنند و راهبردهای حقیق آن را ارائه دهند، تا در مقابل تهدیدات آینده بتوانند همانند تاریخ سراسر افتخار هشت سال دفاع مقدس ارتش ج.ا.ایستند و مبارزه کنند. پیام کلیدی این اثر فراتر از معرفی آینده مدیریت راهبردی نظامی است که بطور معمول در ذهن برنامه ریزان می گذرد. بنابراین از هر زاویه که بنگریم، رویکردهای مقطعی نمی تواند چاره ساز الزامات آینده ارتش باشد. و ضرورت توسعه بینش، دانش و مهارت مدیریت راهبردی نظامی و تفکر راهبردی بیش از پیش معلوم می شود. ایفاء این تکلیف از اهم مسئولیت های فرماندهان و متولیان آموزش در ارتش ج.ا.ای می باشد.

مخاطبان این کتاب:

- فرماندهان و مدیران سطوح راهبردی سازمان های نظامی که در صدد اداره سازمان براساس روش های مدیریت راهبردی و توسعه تفکر راهبردی هستند.
- معاونین و مدیران حوزه های وظیفه ای ارتش (نیروی انسانی، اطلاعات، عملیات، آماد و پش، فاوا، طرح و سازمان، تحقیقات، بهداشت و درمان) و نیروهای تابعه آن که مسئولیت تهیه طرح های راهبردی، اجرا و کنترل آنها را در حوزه مربوطه و به روز رسانی مستمر آن را بعهده دارند.
- کارشناسان ستادهای ارتش و نیروها که نیاز به شناخت علمی و عملی مراحل مدیریت راهبردی نظامی داشته و مسئول کمک به فرماندهان و مدیران در حوزه های تخصصی هستند.
- مشاورین فرماندهان و مدیران سطوح راهبردی جهت ارائه مشاوره های کارگشا و آینده ساز.
- دانشجویان دوره های راهبردی نظامی در دانشگاه ها و دانشکده های نظامی.

اهداف کتاب:

این کتاب به شرح این مطلب می‌پردازد که راهبرد در یک سازمان نظامی چگونه شکل می‌گیرد، چگونه اجرا می‌شود و چگونه کنترل و ارزیابی می‌گردد. لذا مطالب زیر در جهت تحقق اهداف مذکور تهیه و تنظیم شده است:

- آشنایی با راهبرد، راهبرد نظامی و تفکر راهبردی
- آشنایی با امنیت ملی، منافع ملی و منافع امنیت ملی
- آشنایی با گام‌های مختلف طرح ریزی راهبردهای نظامی
- آشنایی با گام‌های مختلف اجراء راهبردهای نظامی
- آشنایی با گام‌های کنترل و ارزیابی راهبردهای نظامی

ساختار کتاب:

- در فصل یکم ستاد مفهوم راهبرد و ابعاد متعدد آن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.
- سپس ماهیت راهبرد نظامی، مسیر تحول آن در فصل دوم شرح داده می‌شود.
- در فصل سوم، مفاهیم دیدگاه‌های مرتبط با امنیت و منافع ملی بیان می‌شود.
- در فصل چهارم مفاهیم، ماهیت، مبانی، اجزاء، تفکر راهبردی ارائه می‌شود.
- در فصل پنجم یکی از مراحل مدیریت راهبردی نظامی یعنی طرح ریزی راهبردی نظامی تشریح می‌شود.
- مرحله دیگر مدیریت راهبرد نظامی که اجرای راهبردهای نظامی بوده در فصل ششم تشریح می‌شود.
- و نهایتاً مرحله سوم مدیریت راهبرد نظامی یعنی کنترل راهبردهای نظامی در فصل هفتم مورد بررسی قرار گرفته است

نگارنده بر خود لازم می‌داند از آقایان دکتر سید فردین زارع و دکتر علی طاهری هشی که با ارایه نظرات ارزشمندشان، باعث غنای این اثر گردیدند، صمیمانه تقدیر و تشکر نموده و نظر به لزوم نقد این اثر، مشتاقانه آماده پذیرش پیشنهادها و نظرات خوانندگان گرانقدر در جهت اصلاح برخی کاستی‌های ممکن می‌باشد.